

Diagnoza

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY STANIN

Spis treści

1. Podstawowe pojęcia rewitalizacji	3
2. Charakterystyka gminy	5
3. Metodologia opracowania	7
4. Diagnoza	12
4.1. Sfera społeczna	12
4.2. Sfera gospodarcza	23
4.3. Sfera środowiskowa	26
4.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna	32
4.5. Sfera techniczna	35
5. Delimitacja obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	38
5.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	38
5.2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	38
5.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	40
5.4. Diagnoza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji	41
Spis tabel	43
Spis rysunków	43

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki gminnych programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć¹:

- 1) **Rewitalizacja** - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
- 2) **Interesariusze rewitalizacji** - to wszystkie osoby i instytucje (publiczne i prywatne), w szczególności: mieszkańcy gminy w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Rewitalizacja powinna być prowadzona przy udziale interesariuszy rewitalizacji w formie partycypacji społecznej obejmującej przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający ich aktywny udział, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.
- 3) **Gminny Program Rewitalizacji** - opracowany, przyjęty przez radę gminy i koordynowany przez samorząd wieloletni program działań w sferze przestrzeni, środowiska, społeczeństwa gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru/ów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.
- 4) **Stan kryzysowy** - obszar gminy na którym występuje **koncentracja negatywnych zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. - Dz.U. 2022 poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) na którym **współwystępują negatywne zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer**:
 - a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d) **technicznej** (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2021 poz. 485).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 5) **Obszar zdegradowany** - obszar, **na którym zidentyfikowano stan kryzysowy**. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- 6) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 4, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść niezamieszkałe tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położenie geograficzno-przestrzenne

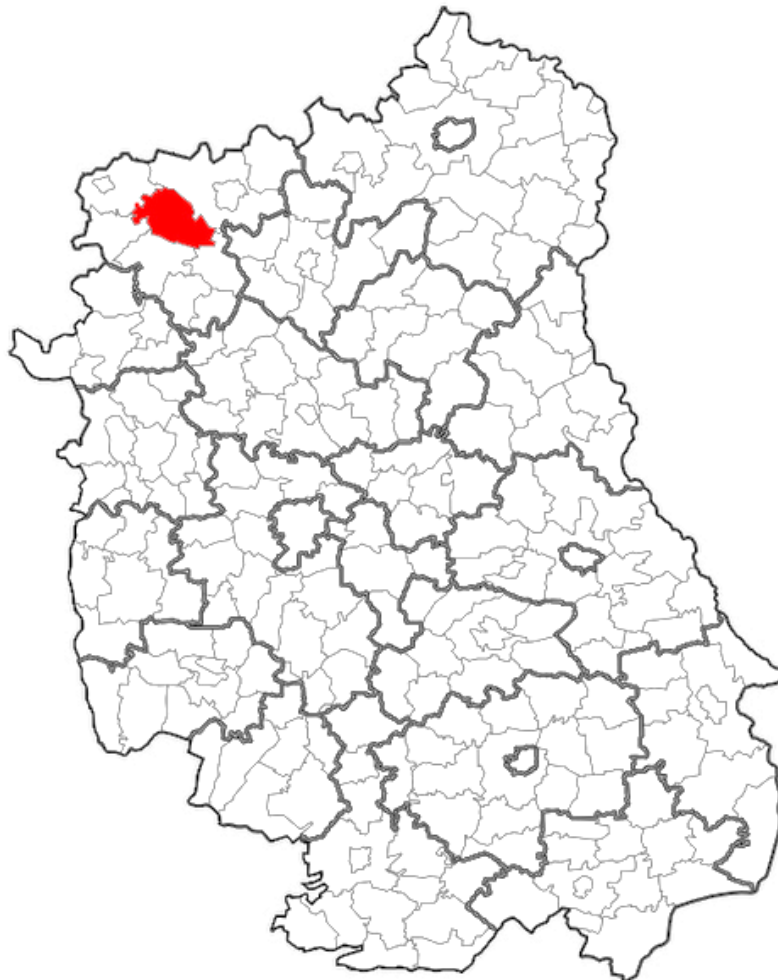
Gmina Stanin położona jest w północno - zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie łukowskim, w odległości 17 km od miasta Łuków. Zajmuje powierzchnię 160,82 km². W podziale fizyczno - geograficznym kraju zaliczona została do podprovincji Nizin Środkowopolskich oraz makroregionu Niziny Południowo - podlaskiej, który obejmuje:

- Równinę Łukowską - na której leży zdecydowanie większa część gminy;
- Wysoczyznę Żelechowską - na której leży niewielka, zachodnia część terenu gminy, tj. okolice miejscowości Wnętrzne.

Bezpośrednio graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- Od północnego - wschodu z gminą Łuków;
- Od południowego - zachodu z gminą Wola Mysłowska;
- Od północnego zachodu z gminą Stoczek Łukowski;
- Od południowego - wschodu z gminą Wojcieszków;
- Od południa z gminą Krzywda.

Rysunek I. Położenie gminy Stanin w województwie lubelskim.

Mapę pobrano ze strony internetowej: <http://wikipedia.pl>.

Gminę Stanin tworzy 29 miejscowości wiejskich, które w zakresie realizacji zadań administracyjnych zorganizowane zostały w 29 sołectw. Ich wykaz przedstawia się następująco: Aleksandrów, Anonin, Borowina, Celiny Szlacheckie, Celiny Włociańskie, Gózd, Jarczówek, Jeleniec, Jonnik, Józefów, Kierzków, Kij, Kopina, Kosuty, Lipniak, Niedźwiadka, Nowa Wróblina, Nowy Stanin, Ogniwo, Sarnów, Stanin, Stara Gąska, Stara Wróblina, Tuchowicz, Wesołowka, Wnętrzne, Wólka Zastawska, Zagoździe, Zastawie.

Historia gminy

Pierwsza wzmianka o Staninie pochodzi z roku 1484, zaś z roku 1494 znana jest zapiska o najstarszych dziedzicach Stanina, braciach Stanisławie i Andrzeju Jarczewskich. W roku 1507 posesorem Stanina był Benedykt Jarczewski. Na wyróżnienie zasługują postacie Andrzeja i Wiktora Jarczewskich. Andrzej w roku 1531 na gruntach wsi Stanin lokował nową wieś nazywaną Jamnik (obecny Jonnik), zaś w latach 1553-1555 podjął próbę lokowania na gruntach Stanina miasta. Miasto od jego imienia nazwane Andrzejów nie zdołało rozwinąć się w organizm miejski i z czasem wchłonięte zostało przez Stanin. Na czas lokacji Andrzejowa przypadła też fundacja kościoła w Andrzejowie, który już jako kościół w Staninie w roku 1599 stał się kościołem parafialnym.

Przypomnieć też należy postać syna Andrzeja Jarczewskiego Stanisława, którego jako "wielkiego wojownika" z czasów wojen z Moskwą za panowania króla Stefana Batorego wspomina Kacper Niesiecki. Jego synowie również zasłużyli się Ojczyźnie. Jędrzej "w Moskwie siła dokazywał", Jan, choć wzięty do niewoli w 1621 r. pod Cecora "chęci do rycerskich dzieł nie stracił", zaś Stanisław "pod Chocimiem za Zygmunta III zginął". Wspomniany Jan Jarczewski, dziedzic m.in. Stanina, miał synów Andrzeja i Jerzego, którzy zmarli bezpotomnie, oraz córki: Annę, Zofię i Katarzynę. Poprzez Annę w połowie XVII w. Stanin wszedł w dóbr Grabskich. Po nich Stanin miał i innych jeszcze dziedziców: Wilczewskich, Kuropatnickich, Załuskich, Osieckich, Pac-Pomarnackich.

3. METODOLOGIA OPRACOWANIA

Gminny Program Rewitalizacji jest opracowywany w oparciu o wymagania ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji² oraz praktyczne wskazówki zawarte w publikacjach Ministerstwa Rozwoju i Technologii: *Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, a także w oparciu o dobre praktyki programów rewitalizacji i doświadczenie eksperckie.

Podział na jednostki analityczne

Charakter działań rewitalizacyjnych polega na ich skoncentrowaniu na obszarach, na których występuje szczególnie wysokie natężenie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Jednocześnie ustawowo obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Tym samym dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji zachodzi konieczność wyodrębnienia mniejszych jednostek analitycznych, które dzięki swojej spójności funkcjonalno-przestrzennej oraz możliwości pozyskania danych, a następnie ich zagregowania mogą zostać poddane analizie.

Dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Stanin, proces diagnostyczny oparto o podział na **29 jednostek analitycznych - sołectw** (Rysunek 2, Tabela 1), a zatem jednostek pomocniczych samorządu funkcjonujących na mocy art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³, które dla potrzeb programu stanowią jednostki analityczne i odpowiadają istniejącym powiązaniom funkcjonalno-przestrzennym. Natomiast jako materiał źródłowy posłużył Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego oraz dane ewidencyjne będące w posiadaniu Urzędu Gminy Stanin.

Rysunek 2. Mapa sołectw gminy Stanin.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Stanin

² Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2021 poz. 485).

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. - Dz.U. 2023 poz. 40).

Źródła danych

W ramach prac nad szeroką diagnozą w pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu dokumentacji oraz danych ilościowych i jakościowych dotyczących gminy Stanin. Dane pozyskano z: Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie, Komendy Powiatowej Policji w Łukowie, a także ogólnodostępnych baz danych właściwych w zakresie merytorycznym w tym instytucji samorządowych i jednostek administracji zespolonej szczebla wojewódzkiego i krajowego: Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Starostwa Powiatowego, PGW Wody Polskie, GDOŚ, GIOŚ, bazy CEIDG oraz Geoportalu INSPIRE.

Tabela 1. Podstawowe dane sołectw gminy Stanin za 2022 roku.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców ⁴		Powierzchnia ⁵	
		[osoby]	% mieszkańców gminy	[ha]	% powierzchni gminy
1	Aleksandrów	150	1,62%	250,0	1,56%
2	Anonin	446	4,82%	494,7	3,09%
3	Borowina	153	1,65%	512,1	3,20%
4	Celiny Szlacheckie	174	1,88%	412,0	2,57%
5	Celiny Włociańskie	291	3,15%	382,2	2,39%
6	Gózd	443	4,79%	676,8	4,23%
7	Jarczówek	279	3,02%	266,0	1,66%
8	Jeleniec	467	5,05%	1 185,9	7,41%
9	Jonnik	290	3,14%	610,1	3,81%
10	Józefów	344	3,72%	509,4	3,18%
11	Kierzków	232	2,51%	384,1	2,40%
12	Kij	115	1,24%	245,0	1,53%
13	Kopina	300	3,24%	549,1	3,43%
14	Kosuty	554	5,99%	1 468,5	9,17%
15	Lipniak	271	2,93%	403,5	2,52%
16	Niedźwiadka	160	1,73%	653,9	4,09%
17	Nowa Wróblina	149	1,61%	205,1	1,28%
18	Nowy Stanin	169	1,83%	458,3	2,86%
19	Ogniwo	171	1,85%	311,9	1,95%
20	Sarnów	846	9,15%	1 103,4	6,89%
21	Stanin	745	8,06%	648,4	4,05%
22	Stara Gąska	144	1,56%	343,8	2,15%
23	Stara Wróblina	218	2,36%	281,0	1,76%
24	Tuchowicz	459	4,96%	850,9	5,32%
25	Wesołówka	327	3,54%	547,4	3,42%
26	Wnętrzne	207	2,24%	504,6	3,15%
27	Wólka Zastawska	362	3,91%	938,8	5,87%
28	Zagoździe	199	2,15%	442,2	2,76%
29	Zastawie	583	6,30%	367,0	2,29%
GMINA		9 248		16 006,1	

⁴ źródło: Ewidencja ludności, Urząd Gminy Stanin; dane roczne wg. stanu na koniec 2022 roku.

⁵ źródło: Urząd Gminy Stanin; dane przestrzenne.

Kluczowymi dokumentami źródłowym były **Strategia Rozwoju Gminy Stanin na lata 2007 - 2020** oraz strategia rozwoju gminy do 2030 roku zawarta w **Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020 – 2030**⁶, a także gminne dokumenty strategiczne: *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami*⁷, *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stanin*⁸, *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stanin na lata 2021 – 2030*⁹, *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 dla Gminy Stanin*¹⁰, *Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stanin na lata 2021-2025*¹¹, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stanin na lata 2016-2021*¹² oraz coroczne: programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii¹³, programy współpracy gminy Stanin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego¹⁴ i Raporty o stanie gminy za lata 2018-2022.

Wskaźniki

Dla zidentyfikowania sytuacji kryzysowej w każdym z pięciu obszarów – sfer, o których mówi art.9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji zastosowano metodę badawczą w postaci analizy wielokryterialnej polegająca na porównaniu wartości wskaźników oraz ich koncentracji przestrzennej.

Posłużono się w tym celu **wymiarami statystycznymi** (danymi) dostępnymi w statystyce publicznej oraz pozyskanymi od instytucji, które przekształcono do poziomu unikalnych wskaźników, adekwatnych do charakteru mierzonych zjawisk. W części dotyczącej ogólnego opisu badanego zjawiska i zachodzących w nim tendencji, zastosowano dane przekrojowe za okres referencyjny 5 lat wstecz (2018-2022), natomiast dla obliczenia wartości wskaźników służących do wyznaczania obszaru zdegradowanego przyjęto dane za 2022 r.

W celu właściwego metodologicznie odzwierciedlenia skali badanych zjawisk w jednostkach analitycznych zastosowano standaryzowane **wskaźniki jednostkowe** (łącznie 23). Zastosowane jednostki miar wskaźników odzwierciedlają specyfikę badanych zjawisk i co do zasady zastosowano ustandaryzowane przeliczenie na statystycznych 100 mieszkańców sołectw lub 100 ha powierzchni. W przypadku specyficznych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, dla których brak odniesienia w publicznych statystykach lub brak ujednoliconej metodologii ich obliczania, wykorzystano jednostki miar stosowane przez instytucje udostępniające te dane, względnie przedstawiono je w formie opisowej dokonując co najmniej podstawowej kwantyfikowalności w postaci oceny jakościowej (np. dwustopniowej: tak/nie).

Wskaźniki zostały zagregowane do **wskaźników syntetycznych** (łącznie 8), które zostały przypisane do każdej ze sfer i jako miary koncentracji zjawisk kryzysowych stanowią główne kryteria delimitacji obszaru, ale również pozwalają na obiektywne określenie zróżnicowania potencjałów lokalnych na terenie gminy. W pierwszej kolejności dokonano diagnozy problemów społecznych (sfera społeczna), którą uzupełniono diagnozą w pozostałych 4 obszarach. W efekcie pozwoliło to na wyodrębnienie i uszeregowanie jednostek analitycznych, w których zidentyfikowano sytuację kryzysową w sferze społecznej, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów - obszar zdegradowany, a następnie wyznaczono obszar rewitalizacji.

⁶ Uchwała Nr XLII/222/2021 Rady Gminy Stanin z dnia 24 listopada 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020 – 2030.

⁷ Uchwała Nr IX/55/2011 Rady Gminy Stanin z dnia 19 lipca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi: Stanin, Wesołówka Tuchowicz i Jeleniec, Gmina Stanin.

⁸ Uchwała Nr XVI/159/2001 Rady Gminy Stanin z dnia 28 czerwca 2001 r. w sprawie przyjęcia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stanin”.

⁹ Uchwała Nr XXXVII/202/2021 Rady Gminy Stanin z dnia 22 czerwca 2021 r. w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stanin na lata 2021 – 2030.

¹⁰ Uchwała Nr X/58/2019 Rady Gminy Stanin z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 dla Gminy Stanin.

¹¹ Uchwała Nr XXXIV/190/2021 z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Stanin na lata 2021-2025.

¹² Uchwała Nr XVIII/106/2020 Rady Gminy Stanin z dnia 18 lutego 2020 r. w sprawie aktualizacji i przyjęcia "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Stanin na lata 2016-2021.

¹³ Uchwała Nr LXII/305/2022 Rady Gminy Stanin z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok.

¹⁴ Uchwała Nr LX/298/2022 Rady Gminy Stanin z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy Gminy Stanin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2023 rok.

Rysunek 3. Schemat metodologiczny.

Tabela 2. Wskaźniki analityczne.

Sfera Społeczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Bezrobocie	Bezrobocie	wartość na 100 mieszkańców	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie
	Bezrobocie kobiet		Liczba bezrobotnych kobiet	osoba	
	Długotrwałe bezrobocie		Liczba długotrwałe bezrobotnych	osoba	
Problemy społeczne	Ubóstwo	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Staninie
	Długotrwała lub ciężka choroba		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	osoba	
	Potrzeby ochrony macierzyństwa		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	osoba	
	Niepełnosprawność		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	
Bezpieczeństwo	Przemoc domowa	wartość na 100 mieszkańców	Liczba złożonych „Niebieskich kart”	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Staninie
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Aktywność społeczna	wartość na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	szt.	Krajowy Rejestr Sądowy; Ewidencja stowarzyszeń zwykłych - powiat
	Uczestnictwo lokalne		Liczba uczestników zebrań sołeckich	osoba	Urząd Gminy Stanin
	Frekwencja wyborcza	ilość wyborów poniżej średniej	Frekwencja w wyborach powszechnych	%	Państwa Komisja Wyborcza

Sfera Gospodarcza

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Przedsiębiorczość mieszkańców	Podmioty gospodarcze	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	Baza CEiDG
	Zaprzestana działalność gospodarcza		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą	szt.	

Sfera Środowiskowa

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Ochrona przyrody i zagrożenia	Zagrożenie powodziowe	TAK / NIE	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	n.d.	Geoportal: PGW Wody Polskie – mapa zagrożenia powodziowego
	Formy ochrony przyrody		Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	n.d.	GDOŚ: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
	Kompleksy leśne		Kompleksy leśne	n.d.	Geoportal INSPIRE: GIOŚ - mapa zagospodarowania

Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Jakość infrastruktury publicznej	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji	wartość na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	Urząd Gminy Stanin
	Dostępność infrastruktury społecznej i kultury	wartość na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	Urząd Gminy Stanin
	Zabytki podlegające ochronie	TAK / NIE	Zabytki nieruchome	szt.	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, Urząd Gminy Stanin

Sfera Techniczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Dostępność infrastruktury technicznej	Dostępność sieci wodociągowej	%	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	Urząd Gminy Stanin
	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	
	Użytkowane odnawialne źródła energii	%	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	szt.	
Stan dróg	ocena opisowa		Drogi gminne	ocena opisowa	

4. DIAGNOZA

4.1. Sfera Społeczna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stanin na lata 2021 – 2030¹⁵ zdefiniowała pięć głównych problemów społecznych występujących w gminie wg. powodów udzielania pomocy jako: **ubóstwo, długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezrobocie**. W tabelach poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2018-2022), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Stanin w latach 2018-2022.

Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Ubóstwo	186	147	109	85	73	685	482	336	239	185
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeby ochrony macierzyństwa	88	60	53	42	31	474	312	271	210	153
<i>w tym: wielodzietność</i>	46	34	34	26	20	287	198	194	146	108
Bezrobocie	89	65	50	37	38	332	207	158	115	114
Niepełnosprawność	100	81	75	68	49	292	237	205	180	130
Długotrwała lub ciężka choroba	112	101	102	90	71	336	297	290	259	210
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	43	27	30	25	21	203	114	121	94	85
<i>w tym: rodziny niepełne</i>	13	9	11	10	8	52	35	43	39	28
<i>rodziny wielodzietne</i>	11	5	6	3	3	76	28	32	18	16
Przemoc w rodzinie	2	1	0	1	2	15	7	0	3	7
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	49	36	28	25	23	136	75	54	48	45
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	2	3	0	0	3	3	5	0	0	6
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

BEZROBOCIE

Powiat łukowski charakteryzuje się od wielu lat stopą bezrobocia znacznie niższą od średniej w województwie lubelskim (odpowiednio w 2018 4,5% do 8,0%, w 2022 r. 4,3% przy 8,1% w województwie). W gminie Stanin w okresie ostatnich 5 lat odnotowano prawie 30% spadek liczby bezrobotnych ze 180 osób w 2018 r. do 129 w 2022 r. i obecnie stanowią oni 7,68% ogółu bezrobotnych w powiecie łukowskim. Wśród osób pozostających bez zatrudnienia największe grono stanowią ci dla których ostatnimi miejscami zatrudnienia były podmioty prowadzące działalność w budownictwie, przetwórstwie oraz handlu i usługach. Uwagę zwraca jednak jego nierównomierność potwierdzająca zróżnicowanie problemu w gminie. Najwięcej bezrobotnych na 100

¹⁵ Uchwała Nr XXXVII/202/2021 Rady Gminy Stanin z dnia 22 czerwca 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stanin na lata 2021 – 2030.

mieszkańców odnotowano w 5 sołectwach, zamieszkują oni przede wszystkim wsie: Borowina, Jeleniec, Jonnik, Kij i Nowy Stanin (Tabela 5). Charakterystyczną cechą bezrobocia gminnego jest także wysoki odsetek bezrobotnych kobiet, który wzrósł na przestrzeni ostatnich lat z 54,4% do prawie 58,9% ogółu pozostających bez pracy. Liczba długotrwale bezrobotnych w jednostkach analitycznych jest wprost proporcjonalna do liczby zamieszkujących tam osób (ok. 0,5%), z wyjątkiem sołectwa Nowy Stanin gdzie przekracza 1%. Jednak ze względu na równomierny statystycznie rozkład w gminie (20 z 29 jednostek analitycznych) nie jest uwarunkowane przestrzennie. Należy zatem stwierdzić, że bezrobocie w gminie nie jest samodzielnie kluczowym problemem społecznym, jednak odczuwalny jest jego niekorzystny wpływ na inne wskaźniki społeczne, a także subiektywną ocenę szans rozwojowych przez samych mieszkańców.

Tabela 4. Bezrobotni w gminie Stanin na tle województwa i powiatu w latach 2018-2022^{16,17,18}

	Województwo Lubelski	Powiat Łukowski	Gmina Stanin	Województwo Lubelskie	Powiat Łukowski	Gmina Stanin	Województwo Lubelskie	Powiat Łukowski	Gmina Stanin	Województwo Lubelskie	Powiat Łukowski	Gmina Stanin	Województwo Lubelskie	Powiat Łukowski	Gmina Stanin
Stopa bezrobocia (%)	8,0	4,5		7,4	4,2		8,2	4,7		7,2	3,6		8,1	4,3	
Liczba bezrobotnych (osoba)		2037	180		1949	147		2209	175		1686	135		1680	129
Długotrwale bezrobotni (osoba)		358	34		321	31		359	31		342	33		280	27
Bezrobotne kobiety (osoba)		1136	98		1138	91		1247	97		960	78		911	76

PROBLEMY SPOŁECZNE

Długotrwała lub ciężka choroba

Obejmując ponad 17% osób zamieszkałych w rodzinach którym udzielana jest pomoc, to w ostatnich najważniejszy problem natury społecznej w gminie. Zjawisko to w praktyce jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozzerwalnie związana z faktem starzenia się populacji mieszkańców Stanina. Wyraźny jest deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach. W 10 sołectwach gminy stanowi to istotny problem, przy czym najwięcej osób którym udzielane jest wsparcie, tzn. gdzie wskaźnik cząstkowy przyjmuje wartości o czterokrotnie wyższą niż średnia w gminie zamieszkuje sołectwo Borowina, nieco mniejszy odsetek odnotowano w sołectwach Sarnów, Lipniak i Wnętrzne (Tabela 6).

Ubóstwo

Ubóstwo od lat pozostaje jednym z czterech najważniejszych problemów społecznych, dotycząc na tyle licznej liczby mieszkańców gminy, iż jego utrzymywanie się stanowi podstawową determinantę struktury społecznej. Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący. Niewątpliwie korzystną tendencją jest jego spadek na przestrzeni ostatnich lat, zarówno co do liczby rodzin o ponad 60% z 186 w 2018 r. do 73 w 2022 r., jak i dotyczących go osób odpowiednio z 685 do 185 (Tabela 3).

Analiza rozkładu ubóstwa w sołectwach gminy wskazuje, iż w 9, jego wskaźnik jest zdecydowanie wyższy niż średnia dla gminy wynosząca 2 osoby na 100 mieszkańców. W przypadku sołectw: Sarnów, Jonik i Borowina jest trzy-krotnie wyższy, co wskazuje na wyjątkową kumulację tego zjawiska w tych jednostkach (Tabela 6).

¹⁶ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Informacja miesięczna / Stan bezrobocia w województwie lubelskim – grudzień / Tabela.*

¹⁷ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Rynek pracy / Zestawienia statystyczne / Statystyki gminne za IV kwartał / Powiat łukowski.*

¹⁸ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Rynek pracy / Zestawienia statystyczne / Statystyki gminne za IV kwartał / Gmina Stanin.*

Z najmniejszym natężeniem ubóstwo występuje w 3 sołectwach: Józefów, Kij i Niedźwiadka, gdzie w 2022 r. nie odnotowano osób którym przyznawane jest świadczenie z tego tytułu.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Ponad 20% osób otrzymujących te świadczenia to osoby zamieszkałe w rodzinach znajdujących się w ogólnie trudnej sytuacji materialnej lub w których pojawia się dysfunkcja rodziny w szczególności związana z wychowaniem dzieci. W gminie problem dotyczy 31 rodzin w 2022 r. w których mieszkało aż 153 mieszkańców. Najniekorzystniej w skali gminy problem ten występuje w 8 jednostkach osiągając wskaźnik na 100 mieszkańców wyższy niż średnia gminna wynosząca 1,65 osoby na 100 mieszkańców, w szczególności zjawisko to ogniskuje się w sołectwach: Kierzków, Zagoździe a także Borowina, Jeleniec i Jonik (Tabela 6).

Niepełnosprawność

Ponad 130 osób otrzymujących świadczenia to osoby niepełnosprawne, najczęściej osoby starsze, w przypadku osób młodych główną przyczyną niepełnosprawności są wady wrodzone, natomiast wraz z wiekiem narasta znaczenie innych czynników (np. choroby zawodowe, wypadki przy pracy). Należy zauważyć, że rozkład wg. płci nie determinuje występowania tego zjawiska w gminie, a udział każdej z nich jest mniej więcej równomierny. W gminie dotyczy aż 49 rodzin co przy 130 zamieszkujących w nich osobach wskazuje również na problem braku opieki i samotność. Zjawisko to ma szczególne znaczenie funkcjonalne w postaci przeszkód i barier doświadczanych przez osoby nim dotknięte w tym barier dostępności usług, architektonicznych, komunikacyjnych, organizacyjnych, jak i środowiskowych, wyjątkowo powszechnie odczuwalnych w obszarze korzystania z funkcji publicznych. W przypadku problemu niepełnosprawności, fakt zamieszkania na określonym obszarze w żaden sposób nie determinuje występowania tego zjawiska, jednak jest istotny ze względu na wymienione wyżej funkcjonalne utrudnienia, a co za tym idzie ograniczone możliwości rozwoju. Najniekorzystniej w skali gminy problem ten występuje w 10 jednostkach osiągając wskaźnik na 100 mieszkańców wyższy niż średnia gminna wynosząca 1,41 osoby na 100 mieszkańców, natomiast nie występuje w 7 sołectwach (Tabela 6).

Tabela 5. Bezrobocie - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Bezrobotni zarejestrowani	Bezrobocie	Liczba bezrobotnych kobiet	Bezrobocie	Liczba długotrwale bezrobotnych	Długotrwale bezrobocie	BEZROBOCIE	
			wskaźnik		wskaźnik		wskaźnik	liczba wskaźników powyżej średniej	ocena
		osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.		
1	Aleksandrów	2	1,33	2	1,33	0	-	1	
2	Anonin	5	1,12	3	0,67	1	0,22	0	
3	Borowina	3	1,96	1	0,65	1	0,65	2	niekorzystny
4	Celiny Szlacheckie	2	1,15	1	0,57	1	0,57	1	
5	Celiny Włociańskie	4	1,37	1	0,34	1	0,34	1	
6	Gózd	6	1,35	5	1,13	1	0,23	1	
7	Jarczówek	3	1,08	2	0,72	1	0,36	1	
8	Jeleniec	15	3,21	5	1,07	3	0,64	3	niekorzystny
9	Jonnik	5	1,72	2	0,69	0	-	1	
10	Józefów	4	1,16	2	0,58	1	0,29	0	
11	Kierzków	3	1,29	2	0,86	0	-	1	
12	Kij	2	1,74	1	0,87	0	-	2	niekorzystny
13	Kopina	3	1,00	1	0,33	1	0,33	1	

14	Kosuty	7	1,26	3	0,54	2	0,36	1	
15	Lipniak	3	1,11	2	0,74	1	0,37	1	
16	Niedźwiadka	2	1,25	1	0,63	1	0,63	1	
17	Nowa Wróblina	2	1,34	1	0,67	0	-	0	
18	Nowy Stanin	5	2,96	2	1,18	2	1,18	3	niekorzystny
19	Ogniwo	2	1,17	2	1,17	1	0,58	2	niekorzystny
20	Sarnów	11	1,30	9	1,06	2	0,24	1	
21	Stanin	10	1,34	4	0,54	3	0,40	1	
22	Stara Gąska	2	1,39	2	1,39	0	-	1	
23	Stara Wróblina	3	1,38	2	0,92	0	-	1	
24	Tuchowicz	5	1,09	3	0,65	1	0,22	0	
25	Wesołówka	4	1,22	9	2,75	0	-	1	
26	Wnętrzne	2	0,97	1	0,48	1	0,48	1	
27	Wólka Zastawska	5	1,38	3	0,83	1	0,28	1	
28	Zagoździe	2	1,01	1	0,50	0	-	0	
29	Zastawie	7	1,20	3	0,51	1	0,17	0	
	Gmina	129	1,39	76	0,82	27	0,29	1,5	średnia

Tabela 6. Problemy społeczne - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności		PROBLEMY SPOŁECZNE	
		osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	liczba wskaźników powyżej średniej	ocena
1	Aleksandrów	3	2,00	2	1,33	2	1,33	3	2,00	1	
2	Anonin	5	1,12	3	0,67	5	1,12	0	-	0	
3	Borowina	15	9,80	9	5,88	5	3,27	11	7,19	4	niekorzystny
4	Celiny Szlacheckie	0	-	2	1,15	2	1,15	0	-	0	
5	Celiny Włociańskie	5	1,72	3	1,03	4	1,37	2	0,69	0	
6	Gózd	13	2,93	5	1,13	6	1,35	8	1,81	2	
7	Jarczówek	7	2,51	2	0,72	6	2,15	3	1,08	2	
8	Jeleniec	13	2,78	12	2,57	17	3,64	8	1,71	4	niekorzystny
9	Jonnik	9	3,10	18	6,21	9	3,10	5	1,72	4	niekorzystny
10	Józefów	1	0,29	0	-	8	2,33	0	-	1	
11	Kierzków	2	0,86	4	1,72	11	4,74	0	-	1	
12	Kij	0	-	0	-	0	-	0	-	0	
13	Kopina	0	-	4	1,33	3	1,00	1	0,33	0	

14	Kosuty	5	0,90	2	0,36	7	1,26	2	0,36	0	
15	Lipniak	14	5,17	2	0,74	3	1,11	8	2,95	2	
16	Niedźwiadka	1	0,63	0	-	0	-	1	0,63	0	
17	Nowa Wróblina	1	0,67	4	2,68	2	1,34	0	-	1	
18	Nowy Stanin	5	2,96	5	2,96	3	1,78	0	-	3	niekorzystny
19	Ogniwo	2	1,17	6	3,51	4	2,34	1	0,58	2	
20	Sarnów	61	7,21	61	7,21	13	1,54	11	1,30	2	
21	Stanin	16	2,15	5	0,67	12	1,61	23	3,09	1	
22	Stara Gąska	3	2,08	1	0,69	2	1,39	1	0,69	0	
23	Stara Wróblina	5	2,29	7	3,21	2	0,92	14	6,42	3	niekorzystny
24	Tuchowicz	2	0,44	6	1,31	7	1,53	2	0,44	0	
25	Wesołówka	5	1,53	2	0,61	3	0,92	7	2,14	1	
26	Wnętrzne	10	4,83	4	1,93	2	0,97	12	5,80	2	
27	Wólka Zastawska	4	1,10	3	0,83	3	0,83	3	0,83	0	
28	Zagoździe	1	0,50	1	0,50	8	4,02	1	0,50	1	
29	Zastawie	2	0,34	12	2,06	4	0,69	3	0,51	1	
	Gmina	210	2,27	185	2,00	153	1,65	130	1,41	2	średnia

BEZPIECZEŃSTWO

Poczucie bezpieczeństwa wpływa na jakość życia i rozwoju społeczności zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym. Na obszarach wiejskich w odróżnieniu do miast, zależy od mniejszej liczby specyficznych z uwagi na występującą infrastrukturę czynników, do których należą: prawdopodobieństwo wystąpienia katastrof naturalnych, pożarów czy awarii technicznych. Bardzo ważnym i niepokojącym zjawiskiem jest przemoc domowa, która z uwagi na brak anonimowości we wspólnotach lokalnych wynikający z formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy mieszkańcami utrudnia czy wręcz uniemożliwia informowanie policji o zaistniałych zdarzeniach. W przypadku zakłócania miru i przemocy domowej, dotyczą stałego odsetka mieszkańców i stanowią nadal nierozwiązany problem na terenie gminy. Statystycznie największy odsetek „Niebieskich kart” przypada na 5 sołectw, w szczególności: Wnętrzne, Ogniwo, Jonik i Zagoździe (Tabela 8).

Tabela 7. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Stanin w latach 2018-2022.

Zdarzenie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba "Niebieskich kart" założonych.	35	41	56	48	35

Tabela 8. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba założonych „Niebieskich kart”	Przemoc domowa wskaźnik na 100 mieszk.	BEZPIECZEŃSTWO	
		szt.		liczba wskaźników powyżej średniej	ocena
1	Aleksandrów	1	0,67	1	niekorzystny
2	Anonin	1	0,22	0	

3	Borowina	1	0,65	I	niekorzystny
4	Celiny Szlacheckie	0	-	0	
5	Celiny Włosciańskie	0	-	0	
6	Gózd	1	0,23	0	
7	Jarczówek	0	-	0	
8	Jeleniec	2	0,43	I	niekorzystny
9	Jonnik	3	1,03	I	niekorzystny
10	Józefów	1	0,29	0	
11	Kierzków	2	0,86	I	niekorzystny
12	Kij	1	0,87	I	niekorzystny
13	Kopina	0	-	0	
14	Kosuty	2	0,36	0	
15	Lipniak	0	-	0	
16	Niedźwiadka	0	-	0	
17	Nowa Wróblina	1	0,67	I	niekorzystny
18	Nowy Stanin	1	0,59	I	niekorzystny
19	Ogniwo	2	1,17	I	niekorzystny
20	Sarnów	3	0,35	0	
21	Stanin	3	0,40	I	niekorzystny
22	Stara Gąska	0	-	0	
23	Stara Wróblina	0	-	0	
24	Tuchowicz	2	0,44	I	niekorzystny
25	Wesołówka	0	-	0	
26	Wnętrzne	3	1,45	I	niekorzystny
27	Wólka Zastawska	1	0,28	0	
28	Zagoździe	2	1,01	I	niekorzystny
29	Zastawie	2	0,34	0	
	Gmina	35	0,38	I	średnia

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM

Aktywność mieszkańców należy oceniać zarówno z punktu widzenia działań lokalnych, jak i zaangażowania obywatelskiego w mechanizmy demokratyczne. Uczestnictwo w działaniach zorientowanych lokalnie, wynikających z silnego poczucia wspólnoty, intensywnych więzi sąsiedzkich oraz skutecznej komunikacji o istniejących w społeczności problemach i potrzebach wspólnego działania najlepiej oddaje liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych - stowarzyszeń i fundacji. 34 takie podmioty działające w gminie zlokalizowanych są w 15 sołectwach, zatem niecałej połowie jednostek w gminie. W większości są to Ochotnicze Straże Pożarne (13 podmiotów) działające na podstawie ustawy o stowarzyszeniach, kluby sportowe (8 podmiotów), stowarzyszenia i koła gospodyń (3 podmioty) oraz stowarzyszenia lokalne (10 podmiotów) o zróżnicowanych profilach działalności: Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Promesa”, Stowarzyszenie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Gminy Stanin WEKTOR, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Stanin – „BONA-FIDE” z siedzibą w Staninie, Stowarzyszenie "Wspólny Stanin", Stowarzyszenie Integracja Pokoleń, Stowarzyszenie Mała Akademia, Stowarzyszenie Nasze Wnętrzne.

Zaangażowanie w zaspokajanie potrzeb wspólnot lokalnych i współdecydowanie o ich rozwoju wyrażone jest uczestnictwem w zebraniach sołectkich. W tym wypadku statystycznie najmniejszą aktywność przejawiają mieszkańcy prawie połowy sołectw (16), w szczególności: Anonin, Jonnik, Kosuty, Aleksandrów i Zastawie, gdzie frekwencja uczestników zebrań jest zdecydowanie najniższa w gminie, najwyższą zamieszkali w sołectwach: Nowa Wróblina, Ogniwo, Stara Wróblina, Wnętrzne (Tabela 9).

Inną miarą aktywności jest uczestnictwo w procesach demokratycznych mierzone frekwencją wyborczą w wyborach powszechnych. Mieszkańcy gminy zdecydowanie chętniej uczestniczą w wyborach prezydenckich (69,43%) i samorządowych (63,68% - w wyborach do Sejmiku Województwa, Rady Powiatu, Rady Gminy i Wójta Gminy) niż w wyborach do parlamentu krajowego (58,97%) czy europarlamentu (40,36%). Wyniki te wskazują na bardzo wysoki poziom świadomości lokalnej, zarówno w zakresie potrzeb, jak i oczekiwań od przedstawicieli zasiadających radzie gminy. W analizowanym okresie na 8 akcji wyborczych (w tym wybory samorządowe – 4 akcje, II tury wyborów na Wójta nie zarządzono) w 7-ciu przypadkach w sołectwach: Aleksandrów, Jonik, Stara Gąska, Stara Wróblina, Wnętrzne, Wólka Zastawska i Zastawie frekwencja była niższa od średniej w gminie, co wskazuje, że mieszkający tam wyborcy nie mają poczucia realnego wpływu na funkcjonowanie społeczności lokalnych (Tabela 10).

Tabela 9. Aktywność społeczna¹⁹ i uczestnictwo lokalne w 2022 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	Aktywność społeczna wskaźnik	Liczba uczestników zebrań sołeckich	Uczestnictwo lokalne wskaźnik
		szt.	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.
1	Aleksandrów	0	-	14	9,33
2	Anonin	0	-	33	7,40
3	Borowina	0	-	68	44,44
4	Celiny Szlacheckie	0	-	42	24,14
5	Celiny Włosciańskie	1	0,34	39	13,40
6	Gózd	2	0,45	73	16,48
7	Jarczówek	0	-	39	13,98
8	Jeleniec	3	0,64	88	18,84
9	Jonnik	2	0,69	24	8,28
10	Józefów	2	0,58	43	12,50
11	Kierzków	1	0,43	63	27,16
12	Kij	0	-	22	19,13
13	Kopina	2	0,67	46	15,33
14	Kosuty	1	0,18	50	9,03
15	Lipniak	0	-	40	14,76
16	Niedźwiadka	0	-	38	23,75
17	Nowa Wróblina	1	0,67	24	16,11
18	Nowy Stanin	0	-	35	20,71
19	Ogniwo	0	-	27	15,79
20	Sarnów	1	0,12	116	13,71
21	Stanin	8	1,07	149	20,00
22	Stara Gąska	0	-	19	13,19
23	Stara Wróblina	0	-	34	15,60
24	Tuchowicz	3	0,65	98	21,35

¹⁹ źródło: KRS, rejestr fundacji i stowarzyszeń prowadzony przez Starostę łukowskiego.

25	Wesołówka	0	-	80	24,46
26	Wnętrzne	3	1,45	32	15,46
27	Wólka Zastawska	0	-	75	20,72
28	Zagoździe	1	0,50	43	21,61
29	Zastawie	3	0,51	55	9,43
Gmina		34	0,37	1 509	16,32

Tabela 10. Frekwencja w wyborach powszechnych w gminie Stanin w latach 2018-2022.

Lp.	Sołectwo	2018 – Wybory Samorządowe ²⁰	2019 - Parlament Europejski ²¹	2019 - Sejm i Senat RP ²²	2020 - Prezydent RP ²³	Frekwencja wyborcza
		%	%	%	%	ilość wyborów poniżej średniej
1	Aleksandrów	59,80	40,13	58,31	65,66	4
2	Anonin	67,54	40,86	60,98	72,53	0
3	Borowina	63,79	44,99	63,15	71,81	0
4	Celiny Szlacheckie	67,54	40,86	60,98	72,53	0
5	Celiny Włociańskie	67,54	40,86	60,98	72,53	0
6	Gózd	63,71	39,72	60,60	71,36	1
7	Jarczówek	67,38	41,14	59,00	68,82	1
8	Jeleniec	67,81	45,39	65,91	71,07	0
9	Jonnik	61,78	29,98	50,93	63,40	4
10	Józefów	67,54	40,86	60,98	72,53	0
11	Kierzków	63,79	44,99	63,15	71,81	0
12	Kij	63,71	39,72	60,60	71,36	1
13	Kopina	66,10	39,96	57,52	69,55	2
14	Kosuty	67,38	41,14	59,00	68,82	1
15	Lipniak	63,71	39,72	60,60	71,36	1
16	Niedźwiadka	66,10	39,96	57,52	69,55	2
17	Nowa Wróblina	67,38	41,14	59,00	68,82	1
18	Nowy Stanin	67,38	41,14	59,00	68,82	1
19	Ogniwo	66,10	39,96	57,52	69,55	2
20	Sarnów	63,79	44,99	63,15	71,81	0
21	Stanin	67,38	41,14	59,00	68,82	1
22	Stara Gąska	61,78	29,98	50,93	63,40	4
23	Stara Wróblina	61,78	29,98	50,93	63,40	4

²⁰ Państwowa Komisja Wyborcza; <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>

²¹ Ibid.; <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/>

²² Ibid.; <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/>

²³ Ibid.; <https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/>

24	Tuchowicz	67,54	40,86	60,98	72,53	0
25	Wesołówka	67,38	41,14	59,00	68,82	1
26	Wnętrzne	59,80	40,13	58,31	65,66	4
27	Wólka Zastawska	46,89	37,66	51,68	65,13	4
28	Zagoździe	63,71	39,72	60,60	71,36	1
29	Zastawie	46,89	37,66	51,68	65,13	4
	Gmina - średnia	63,68	40,36	58,97	69,43	2

Tabela II. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Aktywność społeczna	Uczestnictwo lokalne	Frekwencja wyborcza	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	
		wskaźnik	wskaźnik	wskaźnik	liczba wskaźników poniżej średniej	ocena
		na 100 mieszk.	na 100 mieszk.	ilość wyborów poniżej średniej		
1	Aleksandrów	0,00	9,33	4	3	niekorzystny
2	Anonin	0,00	7,40	0	2	niekorzystny
3	Borowina	0,00	44,44	0	1	
4	Celiny Szlacheckie	0,00	24,14	0	1	
5	Celiny Włościańskie	0,34	13,40	0	2	niekorzystny
6	Gózd	0,45	16,48	1	0	
7	Jarczówek	0,00	13,98	1	2	niekorzystny
8	Jeleniec	0,64	18,84	0	0	
9	Jonnik	0,69	8,28	4	2	niekorzystny
10	Józefów	0,58	12,50	0	1	
11	Kierzków	0,43	27,16	0	0	
12	Kij	0,00	19,13	1	1	
13	Kopina	0,67	15,33	2	1	
14	Kosuty	0,18	9,03	1	2	niekorzystny
15	Lipniak	0,00	14,76	1	2	niekorzystny
16	Niedźwiadka	0,00	23,75	2	1	
17	Nowa Wróblina	0,67	16,11	1	1	
18	Nowy Stanin	0,00	20,71	1	1	
19	Ogniwo	0,00	15,79	2	2	niekorzystny
20	Sarnów	0,12	13,71	0	2	niekorzystny
21	Stanin	1,07	20,00	1	0	
22	Stara Gąska	0,00	13,19	4	3	niekorzystny
23	Stara Wróblina	0,00	15,60	4	3	niekorzystny
24	Tuchowicz	0,65	21,35	0	0	
25	Wesołówka	0,00	24,46	1	1	
26	Wnętrzne	1,45	15,46	4	2	niekorzystny

27	Wólka Zastawska	0,00	20,72	4	2	niekorzystny
28	Zagoździe	0,50	21,61	1	0	
29	Zastawie	0,51	9,43	4	2	niekorzystny
	Gmina	0,37	16,32	2	1,5	średnia

Tabela 12. Ocena zjawisk negatywnych w sferze społecznej.

Lp.	Sołectwo	BEZROBOCIE	PROBLEMY SPOŁECZNE	BEZPIECZENSTWO	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Aleksandrów	1	1	1	3	6	2	
2	Anonin	0	0	0	2	2	1	
3	Borowina	2	4	1	1	8	3	TAK
4	Celiny Szlacheckie	1	0	0	1	2	0	
5	Celiny Włociańskie	1	0	0	2	3	1	
6	Gózd	1	2	0	0	3	0	
7	Jarcówek	1	2	0	2	5	1	
8	Jeleniec	3	4	1	0	8	3	TAK
9	Jonnik	1	4	1	2	8	3	TAK
10	Józefów	0	1	0	1	2	0	
11	Kierzków	1	1	1	0	3	1	
12	Kij	2	0	1	1	4	2	
13	Kopina	1	0	0	1	2	0	
14	Kosuty	1	0	0	2	3	1	
15	Lipniak	1	2	0	2	5	1	
16	Niedźwiadka	1	0	0	1	2	0	
17	Nowa Wróblina	0	1	1	1	3	1	
18	Nowy Stanin	3	3	1	1	8	3	TAK
19	Ogniwo	2	2	1	2	7	3	TAK
20	Sarnów	1	2	0	2	5	1	
21	Stanin	1	1	1	0	3	1	
22	Stara Gąska	1	0	0	3	4	1	
23	Stara Wróblina	1	3	0	3	7	2	
24	Tuchowicz	0	0	1	0	1	1	
25	Wesołówka	1	1	0	1	3	0	
26	Wnętrzne	1	2	1	2	6	2	
27	Wólka Zastawska	1	0	0	2	3	1	
28	Zagoździe	0	1	1	0	2	1	
29	Zastawie	0	1	0	2	3	1	

Wyniki analizy wskazują, iż w 6 sołectwach suma wskaźników jednostkowych osiąga wartości niekorzystne od 7 do 8 na łączną liczbę 11 wskaźników, a zatem powyżej ich połowy gminie. Jednak nie przekłada się to wprost na wartości i ocenę 4 wskaźników syntetycznych, które wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej tylko w czterech sołectwach:

- **Borowina, Jeleniec i Nowy Stanin** – po **3 wskaźniki syntetyczne** (8 jednostkowych), stan kryzysowy cechujący się wysokim bezrobociem, dużą liczbą problemów społecznych i niskim poziomem bezpieczeństwa;
- **Jonnik** - **3 wskaźniki syntetyczne** (8 jednostkowych), stan kryzysowy wynikający z dużej liczby problemów społecznych, niskiego poziomu bezpieczeństwa i uczestnictwa w życiu publicznym;
- **Ogniwo** - **3 wskaźniki syntetyczne** (7 jednostkowych), stan kryzysowy wynikający z wysokiego bezrobocia, niskiego poziomu bezpieczeństwa i niskiego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym;

4.2. Sfera Gospodarcza

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości mieszkańców gminy Stanin, zaś jako potencjał i siłę rozwojową jednostki zidentyfikowano liczbę podmiotów gospodarczych. Wyznaczanie obszarów o deficytowym charakterze, pozwoli w przyszłości na dokonanie zmian, pozwalających ograniczyć jej bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów. Na potrzeby diagnozy uwzględniono dominujący sektor własnościowy - podmioty prywatne (748 podmiotów), a w ramach niego - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią większość (643 podmioty), ich bowiem funkcjonowanie najtrafniej zobrazowuje tendencje gospodarcze w gminie (Tabela 13). Szczegółowa analiza wskaźnikowa uwzględnia ich kondycję wyrażającą się w: liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG oraz liczbie osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą, we wszystkich przypadkach w przeliczeniu na 100 mieszkańców, co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a oznacza potencjalną skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z oceną niskiego potencjału i siły nabywczej lokalnego rynku.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Stanin w latach 2018-2022²⁴.

	2018	2019	2020	2021	2022
Podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	671	665	689	723	748
Sektor publiczny					
ogółem	22	18	18	18	18
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	20	15	15	15	15
spółki handlowe	0	1	1	1	1
Sektor prywatny					
ogółem	644	642	665	701	724
spółki handlowe	15	19	17	20	18
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	1	1
spółdzielnie	3	3	1	1	1
fundacje	0	0	0	0	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	26	26	24	24	27
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	566	564	592	621	643

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano ponad 13% wzrost liczby osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej z 566 w 2018 r. do 643 w 2022 r. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 statystycznych mieszkańców funkcjonuje w 12 jednostkach najprężniej w Staninie, Gózdzie, Józefowie i Tuchowiczu najmniej w 17 jednostkach w szczególności: Borowina, Nowy Stanin i Ogniwo, gdzie funkcjonują 2-3 podmioty.

Odnotowano również wyjątkowo niekorzystny trend wyrażający się w większej skłonności do zaniechania jej prowadzenia w postaci zawieszenia lub wyrejestrowania aktywności (384 podmioty) niż do jej. W 2022 roku w aż 13 sołectwach zawieszono lub wyrejestrowano działalność najczęściej w Celinach Szlacheckich, Tuchowiczu i Staninie.

²⁴ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Podmioty Gospodarki Narodowej - Przekształcenia Własnościowe i Strukturalne - Grupa: Podmioty Gospodarki Narodowej wg Rejestru REGON (dane kwartalne) - Podgrupa: Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych / Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych.*

Tabela 14. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Podmioty gospodarcze	Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą	Zaprzestana działalność	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW	
			wskaźnik		wskaźnik	liczba wskaźników o wartości niekorzystnej	ocena
		szt.	na 100 mieszk.	szt.	na 100 mieszk.		
1	Aleksandrów	11	7,33	6	4,00	0	
2	Anonin	27	6,05	8	1,79	0	
3	Borowina	2	1,31	3	1,96	1	
4	Celiny Szlacheckie	10	5,75	19	10,92	1	
5	Celiny Włościańskie	15	5,15	5	1,72	1	
6	Gózd	37	8,35	28	6,32	1	
7	Jarczówek	16	5,73	10	3,58	0	
8	Jeleniec	23	4,93	26	5,57	2	niekorzystny
9	Jonnik	12	4,14	15	5,17	2	niekorzystny
10	Józefów	29	8,43	16	4,65	1	
11	Kierzków	6	2,59	10	4,31	2	niekorzystny
12	Kij	4	3,48	4	3,48	1	
13	Kopina	11	3,67	6	2,00	1	
14	Kosuty	39	7,04	19	3,43	0	
15	Lipniak	19	7,01	8	2,95	0	
16	Niedźwiadka	7	4,38	3	1,88	1	
17	Nowa Wróblina	7	4,70	9	6,04	2	niekorzystny
18	Nowy Stanin	3	1,78	5	2,96	1	
19	Ogniwo	3	1,75	8	4,68	2	
20	Sarnów	27	3,19	22	2,60	1	
21	Stanin	82	11,01	51	6,85	1	
22	Stara Gąska	5	3,47	7	4,86	2	niekorzystny
23	Stara Wróblina	11	5,05	8	3,67	1	
24	Tuchowicz	37	8,06	36	7,84	1	
25	Wesołówka	20	6,12	10	3,06	0	
26	Wnętrzne	13	6,28	5	2,42	0	
27	Wólka Zastawska	20	5,52	16	4,42	2	niekorzystny
28	Zagoździe	7	3,52	9	4,52	2	niekorzystny
29	Zastawie	26	4,46	12	2,06	1	
	Gmina	529	5,72	384	4,15	1	średnia

Tabela 15. Ocena zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej.

Lp.	Sołectwo	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Aleksandrów	0	0	0	
2	Anonin	0	0	0	
3	Borowina	1	1	0	
4	Celiny Szlacheckie	1	1	0	
5	Celiny Włociańskie	1	1	0	
6	Gózd	1	1	0	
7	Jarczówek	0	0	0	
8	Jeleniec	2	2	1	TAK
9	Jonnik	2	2	1	TAK
10	Józefów	1	1	0	
11	Kierzków	2	2	1	TAK
12	Kij	1	1	0	
13	Kopina	1	1	0	
14	Kosuty	0	0	0	
15	Lipniak	0	0	0	
16	Niedźwiadka	1	1	0	
17	Nowa Wróblina	2	2	1	TAK
18	Nowy Stanin	1	1	0	
19	Ogniwo	2	2	1	TAK
20	Sarnów	1	1	0	
21	Stanin	1	1	0	
22	Stara Gąska	2	2	1	TAK
23	Stara Wróblina	1	1	0	
24	Tuchowicz	1	1	0	
25	Wesołówka	0	0	0	
26	Wnętrzne	0	0	0	
27	Wólka Zastawska	2	2	1	TAK
28	Zagoździe	2	2	1	TAK
29	Zastawie	1	1	0	

W aż 8 jednostkach stwierdzono stan kryzysowy w sferze gospodarczej tj. w sołectwach: **Jeleniec, Jonnik, Kierzków, Nowa Wróblina, Ogniwo, Stara Gąska, Wólka Zastawska, Zagoździe**, które w większości cechują się niskim odsetkiem działających i wysokim zaprzestanych aktywności gospodarczych.

4.3. Sfera Środowiskowa

Istotą rewitalizacji jest tworzenie przyjaznego środowiska do życia także w sferze przyrodniczej. Oznacza to nie tylko przywracanie do życia zniszczonych lub zdegradowanych ekosystemów, ale również określenie istniejących zasobów przyrodniczych, wyznaczanie obszarów szczególnie cennych i wymagających ochrony oraz zdefiniowanie potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji.

Na terenie gminy Stanin występuje siedem obiektów zidentyfikowanych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody (Rysunek 6):

Obszar Natura 2000:

- 1) Lasy Łukowskie (Kod obszaru: PLB060010, Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia), w części zlokalizowany na terenie sołectw: Wólka Zastawska (ok. połowy obszaru sołectwa) oraz Zastawie (kod INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB060010.B)²⁵.

Obszar chronionego krajobrazu:

- 2) Łukowski Obszar Chronionego Krajobrazu, w części zlokalizowany na terenie sołectwa Wólka Zastawska (ok. 40% obszaru sołectwa) (kod INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.OCHK.113)²⁶.

Pomniki przyrody w sołectwach (Rysunek 6):

- Kosuty
 - 3) drzewo (gatunek: Dąb szypułkowy - *Quercus robur*; pierśnica: 118cm; obwód: 371cm; wysokość: 24m)²⁷
- Wesołówka
 - 4) grupa drzew (4 szt.)²⁸:
 - a) drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* ; pierśnica: 113cm; obwód: 355cm; wysokość: 27m)
 - b) drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* ; pierśnica: 103cm; obwód: 324cm; wysokość: 12m)
 - c) drzewo (gatunek: Klon pospolity (Klon zwyczajny) - *Acer platanoides*; pierśnica: 87cm; obwód: 273cm; wysokość: 21m)
 - d) drzewo (gatunek: Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - *Aesculus hippocastanum*; pierśnica: 96cm; obwód: 302cm; wysokość: 17m)
 - 5) drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* ; pierśnica: 92cm; obwód: 289cm; wysokość: 26m)³¹
 - 6) drzewo (gatunek: Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* ; pierśnica: 109cm; obwód: 342cm; wysokość: 22m)³¹
- Gózd
 - 7) drzewo (gatunek: Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis* (*Ulmus pedunculata*; *Ulmus effusa*); pierśnica: 166cm; obwód: 521cm; wysokość: 7m)²⁹

Największe kompleksy leśne zlokalizowane są w centralnej części gminy (sołectwa: Anonin i Kij), wschodniej (sołectwa: Jeleniec i Sarnów), północnej (sołectwo: Wólka Zastawska i Zastawie) oraz południowej (sołectwo: Kosuty).

Obszar gminy należy do dorzecza Wieprza, przez jej teren przepływają dwie rzeki: Bystrzyca i Wilkojadka. Sieć rzeczna na terenie gminy jest słabo wykształcona i charakteryzuje się niskimi wartościami przepływów średnich także w zakresie najwyższych i najniższych wartości. Zidentyfikowano jednak obszary szczególnego zagrożenia powodzią z głębokością i prędkością wody raz na 10 lat występujące ze strony rzeki Bystrzyca (kod JCWP: PLRW 200010248639) na terenie 12 sołectw (Rysunek 4).

Należy stwierdzić, iż występujące w gminie Stanin czyste środowisko w tym wartościowe formy ochrony przyrody wymagające zachowania i ochrony oraz brak uciążliwego przemysłu stwarzają doskonale warunki rozwoju turystyki i wypoczynku.

²⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. 2008 Nr 198, poz. 1226).

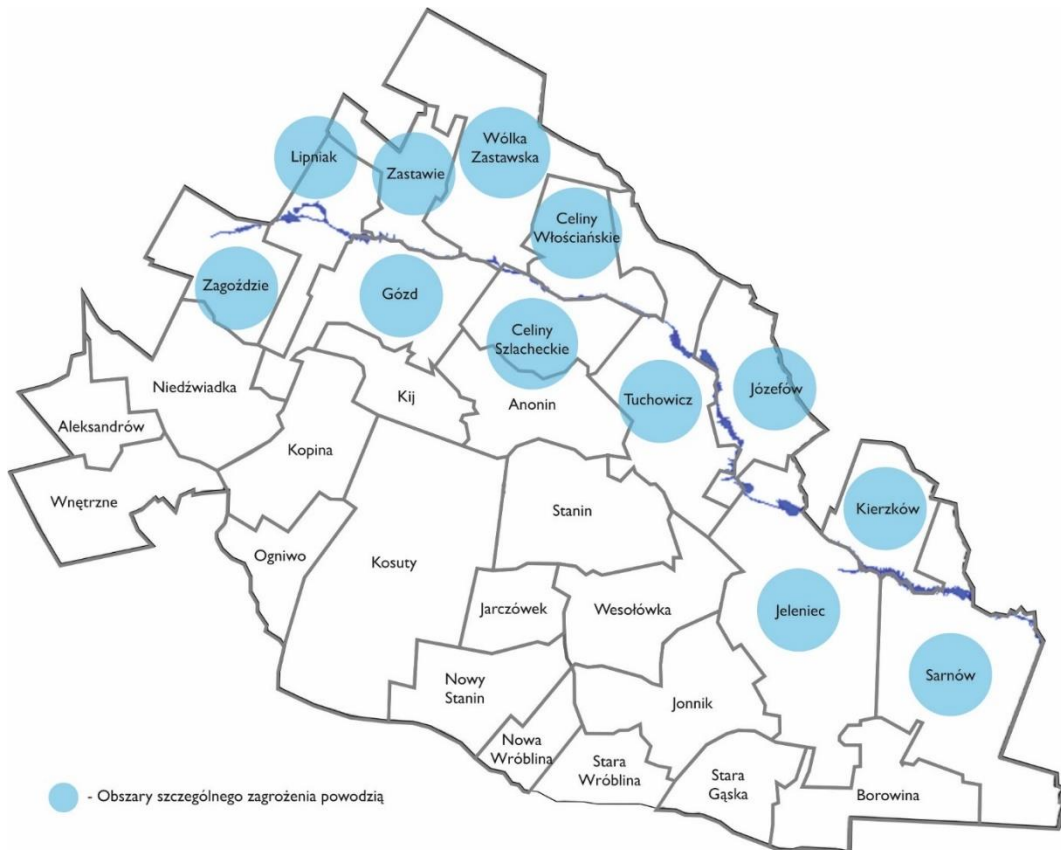
²⁶ Uchwała Nr XVII/99/86 WRN w Siedlcach z dnia 28.10.1986 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz.Urz. Woj. Siedl. Nr 11, poz. 130; zm. Dz. Urz. z 1990 r. Nr 13, poz. 221, Dz. Urz. z 1991 r. Nr 7, poz. 182, Dz. Urz. z 1993 r. Nr 8, poz. 166).

²⁷ Zarządzenie Nr 36/87 Wojewody Siedleckiego z dnia 26 listopada 1987 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dziennik Urzędowy Województwa Siedleckiego z 1987r.Nr 11, poz.171).

²⁸ Orzeczenie Nr 35 Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Urzędzie Wojewódzkim w Siedlcach z dnia 19 grudnia 1977 r. o uznaniu za pomnik przyrody (Dziennik Urzędowy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach z 1978 r., Nr 2 poz..7).

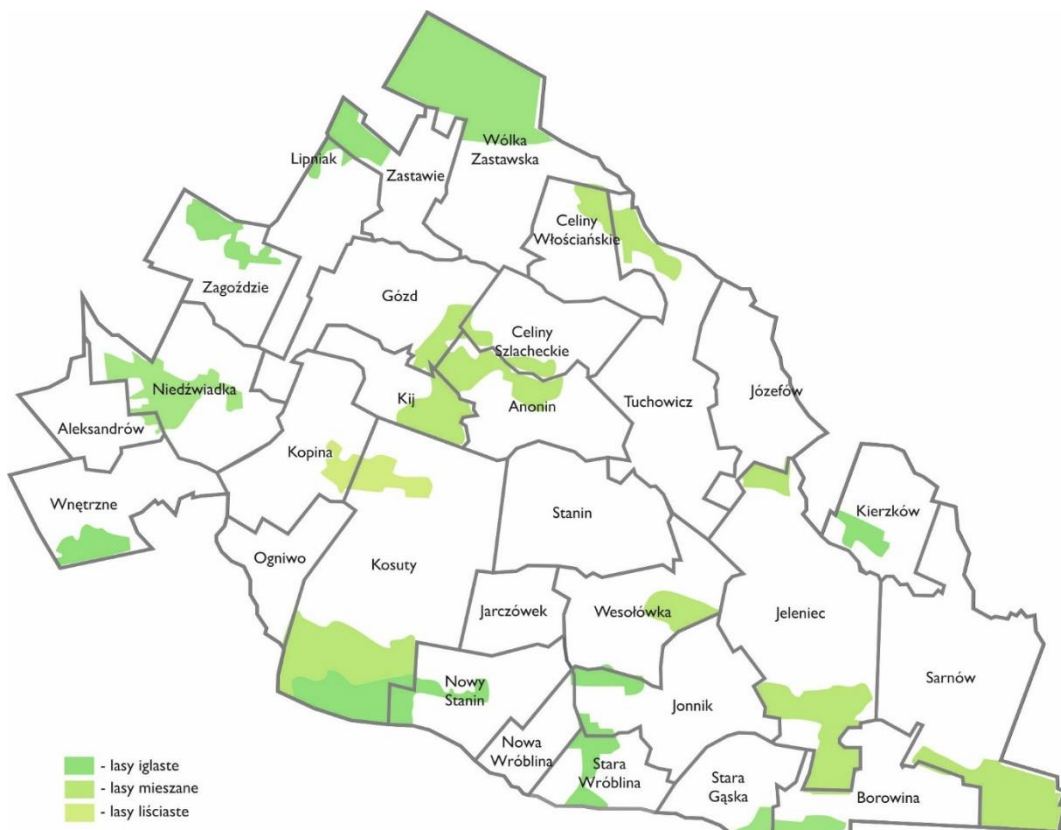
²⁹ Zarządzenie Nr 100/89 Wojewody Siedleckiego z dnia 22 grudnia 1989 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dziennik Urzędowy Województwa Siedleckiego z 1989r., Nr 17 poz..189).

Rysunek 4. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

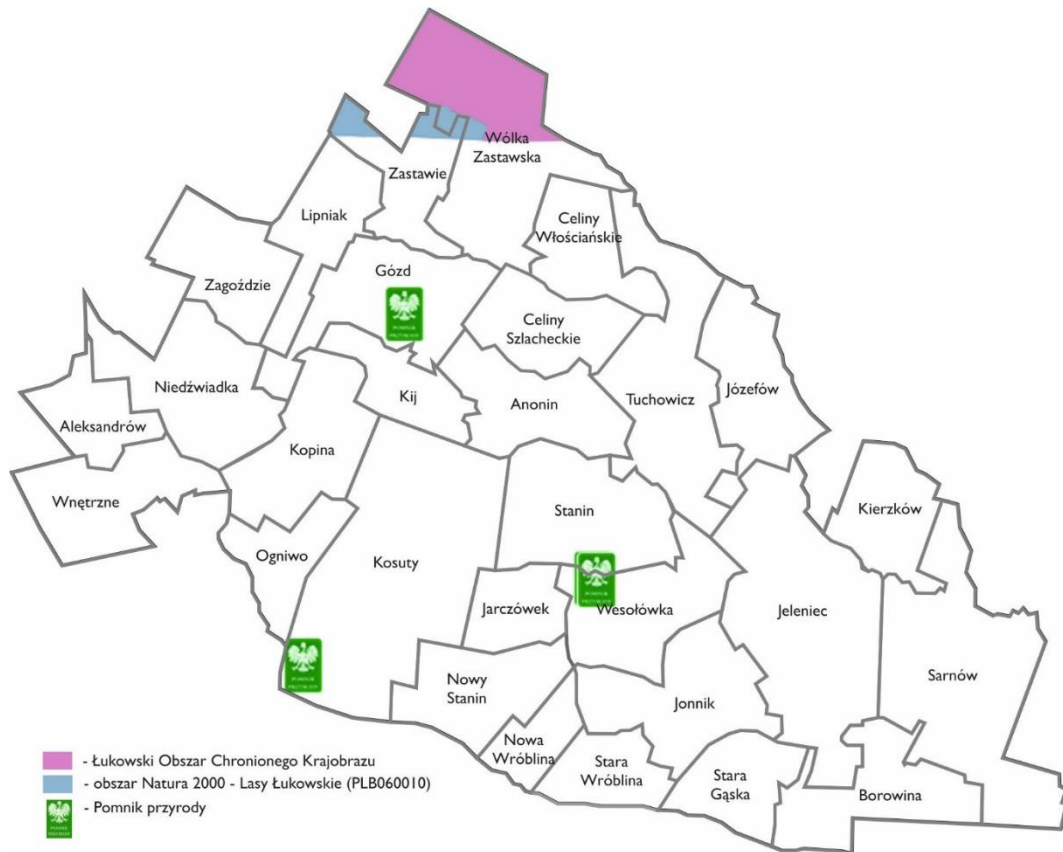
źródło: opracowanie własne na podstawie Hydroportal ISOK

Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.

źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl / CorineLandCover

Rysunek 6. Mapa form ochrony przyrody.

źródło: opracowanie własne na podstawie geoserwis.gdos.gov.pl

Tabela 16. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Zagrożenie powodziowe wskaźnik	Pomniki przyrody	Obszary chronione (krajobrazu, Natura 2000)	Formy ochrony przyrody wskaźnik	Kompleksy leśne wskaźnik	OCHRONA PRZYRODY I ZAGROŻENIA	
							liczba wskaźników o wartości niekorzystnej	ocena
1	Aleksandrów	-	-	-	-	-	0	
2	Anonin	-	-	-	-	TAK	1	
3	Borowina	-	-	-	-	-	0	
4	Celiny Szlacheckie	TAK	-	-	-	-	1	
5	Celiny Włościańskie	TAK	-	-	-	-	1	
6	Gózd	TAK	1 obiekt	-	TAK	-	2	niekorzystny
7	Jarczówek	-	-	-	-	-	0	
8	Jeleniec	TAK	-	-	-	TAK	2	niekorzystny
9	Jonnik	-	-	-	-	-	0	
10	Józefów	TAK	-	-	-	-	1	
11	Kierzków	TAK	-	-	-	-	1	
12	Kij	-	-	-	-	TAK	1	
13	Kopina	-	-	-	-	-	0	
14	Kosuty	-	1 obiekt	-	TAK	TAK	2	niekorzystny
15	Lipniak	TAK	-	-	-	-	1	
16	Niedźwiadka	-	-	-	-	TAK	1	
17	Nowa Wróblina	-	-	-	-	-	0	
18	Nowy Stanin	-	-	-	-	-	0	
19	Ogniwo	-	-	-	-	-	0	
20	Sarnów	TAK	-	-	-	TAK	2	niekorzystny
21	Stanin	-	-	-	-	-	0	
22	Stara Gąska	-	-	-	-	-	0	
23	Stara Wróblina	-	-	-	-	-	0	
24	Tuchowicz	TAK	-	-	-	-	1	
25	Wesołówka	-	6 obiektów	-	TAK	-	1	
26	Wnętrzne	-	-	-	-	-	0	
27	Wólka Zastawska	TAK	-	TAK	TAK	TAK	3	niekorzystny
28	Zagoździe	TAK	-	-	-	TAK	2	niekorzystny
29	Zastawie	TAK	-	TAK	TAK	TAK	3	niekorzystny
	Gmina						1,5	średnia

Tabela 17. Ocena zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej.

Lp.	Sołectwo	OCHRONA PRZYRODY I ZAGROŻENIA	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Aleksandrów	0	0	0	
2	Anonin	1	1	0	
3	Borowina	0	0	0	
4	Celiny Szlacheckie	1	1	0	
5	Celiny Włociańskie	1	1	0	
6	Gózd	2	2	1	TAK
7	Jarczówek	0	0	0	
8	Jeleniec	2	2	1	TAK
9	Jonnik	0	0	0	
10	Józefów	1	1	0	
11	Kierzków	1	1	0	
12	Kij	1	1	0	
13	Kopina	0	0	0	
14	Kosuty	2	2	1	TAK
15	Lipniak	1	1	0	
16	Niedźwiadka	1	1	0	
17	Nowa Wróblina	0	0	0	
18	Nowy Stanin	0	0	0	
19	Ogniwo	0	0	0	
20	Sarnów	2	2	1	TAK
21	Stanin	0	0	0	
22	Stara Gąska	0	0	0	
23	Stara Wróblina	0	0	0	
24	Tuchowicz	1	1	0	
25	Wesołówka	1	1	0	
26	Wnętrzne	0	0	0	
27	Wólka Zastawska	3	3	1	TAK
28	Zagoździe	2	2	1	TAK
29	Zastawie	3	3	1	TAK

Sfera środowiskowa ze względu na dużą powierzchnię obszarów cennych przyrodniczo oraz obiektów chronionych została uznana za szczególnie ważną dla rozwoju gminy. Wartość wskaźnika oznaczająca zjawisko negatywne (TAK) wskazuje w tym przypadku na ich zlokalizowanie na terenie sołectwa oraz potrzebę zachowania i ochrony tej przestrzeni. W konsekwencji dokonano oceny odchodząc od dotychczas stosowanego ujęcia względem średniej liczby wskaźników w gminie na rzecz uznania, iż w przypadku występowania w sołectwie

w co najmniej 2 wskaźnikach jednostkowych ww. form, obszarów lub zagrożeń potrzeba ich ochrony oznacza występowanie sytuacji kryzysowej. Zdiagnozowano ją w 7 sołectwach:

- **Wólka Zastawska i Zastawie** – po **3 wskaźniki jednostkowe** oraz sołectwach:
- **Gózd, Jeleniec, Kosuty, Sarnów i Zagoździe**– po **2 wskaźniki jednostkowe**.

4.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 17 obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne), których stan i dostępność ocenia się jako dobre, deficyty natomiast widoczne są w ilości, jak i stanie technicznym obiektów infrastruktury społecznej i kulturalnej (Tabela 18).

O potencjale przestrzeni gminy także w kontekście rozwoju turystyki i edukacji świadczy bardzo duża liczba wartościowych a nawet unikalnych obiektów zabytkowych wpisanych do Wojewódzkiego rejestru zabytków³⁰

- a) Jeleniec - zespół pobernardyński: kościół paraf. pw. św. Anny z dekoracją architektoniczno-rzeźbiarską i malarską oraz ruchomościami, dawny klasztor, ogrodzenie z dekoracyjną bramką, dzwonnica – brama, figura na terenie cmentarza kościelnego, teren dawnego cmentarza kościelnego z drzewostanem; budynek plebanii z 1903 r. na terenie zespołu pobernardyńskiego (Nr rejestru: A/580);
- b) Sarnów - zespół podworski: dwór wraz z wystrojem architektonicznym oraz elementami d. wystroju, park krajobrazowy z dwiema alejami (Nr rejestru: A/610);
- c) Tuchowicz - kościół paraf. św. Marii Magdaleny (Nr rejestru: A/1165);
- d) Tuchowicz - drewniana kaplica (wraz z gruntem pod budynkiem), na terenie cmentarza rzymskokatolickiego, ogrodzenie z bramą i bramką, otaczające cmentarz rzymskokatolicki (Nr rejestru: A/1637);
- e) Wesołówka - zespół podworski: dwór z fosą i tarasami, oficyna, park (Nr rejestru: A/307);
- f) Tuchowicz - pozostałości dworu obronnego (Nr rejestru: C/26)

oraz dodatkowo 157 unikalnych zabytków nieruchomych i 160 stanowisk archeologicznych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków³¹.

Tabela 18. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Boiska (wszystkie rodzaje, także przyszkolne)	Place zabaw (publicznie dostępne i przy obiektach)	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji wskaźnik	biblioteki i filie	świetlice	Dostępność infrastruktury społecznej i kultury wskaźnik	Zabytki nieruchome	Zabytki podlegające ochronie wskaźnik	Jakość infrastruktury publicznej	
		szt.	szt.	na 100 miesz.	szt.	szt.	na 100 miesz.	szt.	TAK/NIE	liczba wskaźników poniżej średniej	ocena
1	Aleksandrów	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
2	Anonin	-	-	0,00	-	I	0,22	-	NIE	2	niekorzystny
3	Borowina	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
4	Celiny Szlacheckie	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
5	Celiny Włościańskie	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
6	Gózd	-	-	0,00	-	I	0,23	-	NIE	2	niekorzystny
7	Jarczówek	-	-	0,00	-	I	0,36	-	NIE	1	
8	Jeleniec	I	I	0,43	I	I	0,43	I	TAK	1	
9	Jonnik	-	I	0,34	I	I	0,69	-	NIE	1	
10	Józefów	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny

³⁰ Obwieszczenie nr 1/2022 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

³¹ Zarządzenie Nr 6/2013 Wójta Gminy stanin z dnia 4 kwietnia 2013 roku w sprawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Stanin.

11	Kierzków	I	-	0,43	-	I	0,43	-	NIE	0	
12	Kij	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
13	Kopina	-	-	0,00	-	I	0,33	-	NIE	1	
14	Kosuty	2	-	0,36	I	-	0,18	-	NIE	1	
15	Lipniak	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
16	Niedźwiadka	-	-	0,00	-	I	0,63	-	NIE	1	
17	Nowa Wróblina	-	-	0,00	-	I	0,67	-	NIE	1	
18	Nowy Stanin	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
19	Ogniwo	-	-	0,00	-	I	0,58	-	NIE	1	
20	Sarnów	I	I	0,24	I	I	0,24	I	TAK	2	niekorzystny
21	Stanin	I	I	0,27	2	-	0,27	-	NIE	1	
22	Stara Gąska	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
23	Stara Wróblina	-	-	0,00	-	-	0,00	-	NIE	2	niekorzystny
24	Tuchowicz	-	I	0,22	2	-	0,44	3	TAK	1	
25	Wesołówka	-	-	0,00	-	-	0,00	I	TAK	3	niekorzystny
26	Wnętrzne	I	I	0,97	I	-	0,48	-	NIE	0	
27	Wólka Zastawska	-	-	0,00	-	I	0,28	-	NIE	1	
28	Zagoździe	I	I	1,01	I	I	1,01	-	NIE	0	
29	Zastawie	I	I	0,34	I	I	0,34	-	NIE	0	
	Gmina	9	8	0,18	11	14	0,27	6		1,5	średnia

Tabela 19. Ocena zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.

Lp.	Sołectwo	JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Aleksandrów	2	2	I	TAK
2	Anonin	2	2	I	TAK
3	Borowina	2	2	I	TAK
4	Celiny Szlacheckie	2	2	I	TAK
5	Celiny Włociańskie	2	2	I	TAK
6	Gózd	2	2	I	TAK
7	Jarczówek	I	I	0	
8	Jeleniec	I	I	0	
9	Jonnik	I	I	0	
10	Józefów	2	2	I	TAK
11	Kierzków	0	0	0	
12	Kij	2	2	I	TAK

13	Kopina	1	1	0	
14	Kosuty	1	1	0	
15	Lipniak	2	2	1	TAK
16	Niedźwiadka	1	1	0	
17	Nowa Wróblina	1	1	0	
18	Nowy Stanin	2	2	1	TAK
19	Ogniwo	1	1	0	
20	Sarnów	2	2	1	TAK
21	Stanin	1	1	0	
22	Stara Gąska	2	2	1	TAK
23	Stara Wróblina	2	2	1	TAK
24	Tuchowicz	1	1	0	
25	Wesołówka	3	3	1	TAK
26	Wnętrzne	0	0	0	
27	Wólka Zastawska	1	1	0	
28	Zagoździe	0	0	0	
29	Zastawie	0	0	0	

Na dostępność obiektów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wpływa zarówno ich brak, jak ich zdegradowany stan określony, jako średni lub niezadowolający. W 19 jednostkach brak obiektów sportowych, a w 11 kulturalnych lub społecznych, natomiast w 4 zlokalizowane są zbytki wymagające ochrony i zachowania, które posiadają potencjał rozwojowy w skali całej gminy. Stan kryzysowe zdiagnozowano zatem w 14 sołectwach: **Aleksandrów, Anonin, Borowina, Celiny Szlacheckie, Celiny Włościańskie, Gózd, Józefów, Kij, Lipniak, Nowy Stanin, Sarnów, Stara Gąska, Stara Wróblina, Wesołówka.**

4.5. Sfera Techniczna

Na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców w wodę gmina wykorzystuje dwa ujęcia wody w miejscowości Tuchowicz. Całkowita długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 163 km, w tym długość przyłączy około 44,8% tej długości. Przyłączonych jest do niej 2 319 użytkowników, co stanowi 94,73% wszystkich budynków na terenie gminy. Na terenie gminy funkcjonuje w ograniczonym zakresie zbiorczy system kanalizacji sanitarnej o długości 8,8 km uzupełniony przez indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków domykając system obiegu w 182 budynkach.

Ważnym elementem dywersyfikującym źródła ciepła i energii elektrycznej są odnawiane źródła energii w postaci instalacji solarnych, fotowoltaicznych i piecy na biomasę w które wyposażone jest 311 budynków.

Sieć drogowa terenie gminy jest dobrze rozwinięta, tworzą ją dwie drogi wojewódzkie: nr 807 Maciejowice - Sobolew - Żelechów – Łuków oraz nr 808 Łuków - Serokomla – Kock a łączna ich długość na terenie gminy wynosi 13,1 km, drogi powiatowe o długości 65,5 km oraz 105 dróg gminnych o długości 119,08 km i zróżnicowanym stanie nawierzchni, które podlegają stałej modernizacji i budowie.

Tabela 20. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	Dostępność sieci wodociągowej wskaźnik	Liczba przyłączy do sieci i przydomowych oczyszczalni	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej wskaźnik	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	Użytkowane odnawialne źródła energii wskaźnik	Stan dróg wskaźnik	DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
		szt.	%	szt.	%	szt.	%	ocena opisowa*	liczba wskaźników o wartości niekorzystnej	ocena
1	Aleksandrów	40	100	0	-	2	5,00	ŚR	2	
2	Anonin	108	100	0	-	5	4,63	ŚR	2	
3	Borowina	33	84,62	0	-	0	-	NZ	4	niekorzystny
4	Celiny Szlacheckie	42	95,45	0	-	7	15,91	ŚR	0	
5	Celiny Włociańskie	70	100	0	-	6	8,57	NZ	3	niekorzystny
6	Gózd	110	100	0	-	11	10,00	NZ	3	niekorzystny
7	Jarczówek	70	100	3	4,29	15	21,43	DB	1	
8	Jeleniec	109	72,67	3	2,00	18	12,00	NZ	4	niekorzystny
9	Jonnik	77	100	0	-	10	12,99	NZ	2	
10	Józefów	97	108,99	0	-	11	12,36	DB	2	
11	Kierzków	56	86,15	1	1,54	9	13,85	NZ	3	niekorzystny
12	Kij	29	90,63	1	3,13	0	-	ŚR	3	niekorzystny
13	Kopina	72	100	0	-	9	12,50	NZ	3	niekorzystny
14	Kosuty	142	100	0	-	23	16,20	NZ	2	
15	Lipniak	69	90,79	0	-	12	15,79	DB	2	
16	Niedźwiadka	49	100	0	-	4	8,16	NZ	3	niekorzystny
17	Nowa Wróblina	40	97,56	0	-	11	26,83	ŚR	1	
18	Nowy Stanin	36	100	0	-	0	-	ŚR	2	
19	Ogniwo	41	93,18	0	-	8	18,18	NZ	3	niekorzystny
20	Sarnów	189	100	1	0,53	38	20,11	NZ	2	
21	Stanin	210	100	114	54,29	32	15,24	NZ	1	
22	Stara Gąska	40	90,91	0	-	8	18,18	ŚR	2	

23	Stara Wróblina	50	100	0	-	8	16,00	ŚR	1	
24	Tuchowicz	132	100	1	0,76	6	4,55	ŚR	2	
25	Wesołówka	87	95,6	54	59,34	10	10,99	ŚR	1	
26	Wnętrzne	57	90,48	1	1,59	9	14,29	NZ	3	niekorzystny
27	Wólka Zastawska	87	96,67	2	2,22	17	18,89	DB	1	
28	Zagoździe	61	91,04	0	-	12	17,91	DB	2	
29	Zastawie	116	73,42	1	0,63	10	6,33	NZ	4	niekorzystny
	Gmina	2 319	94,73	182	7,43	311	12,70		2	średnia

* DB (dobry) - nawierzchnie nowe i odnowione niewymagające remontów; ŚR (średni) - nawierzchnie z uszkodzeniami i wymagające zaplanowania remontów w dłuższej perspektywie; NZ (niezadowalający) - nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające natychmiastowych remontów.

Tabela 21. Ocena zjawisk negatywnych w sferze technicznej.

Lp.	Sołectwo	DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Aleksandrów	2	2	0	
2	Anonin	2	2	0	
3	Borowina	4	4	1	TAK
4	Celiny Szlacheckie	0	0	0	
5	Celiny Włociańskie	3	3	1	TAK
6	Gózd	3	3	1	TAK
7	Jarczówek	1	1	0	
8	Jeleniec	4	4	1	TAK
9	Jonnik	2	2	0	
10	Józefów	2	2	0	
11	Kierzków	3	3	1	TAK
12	Kij	3	3	1	TAK
13	Kopina	3	3	1	TAK
14	Kosuty	2	2	0	
15	Lipniak	2	2	0	
16	Niedźwiadka	3	3	1	TAK
17	Nowa Wróblina	1	1	0	
18	Nowy Stanin	2	2	0	
19	Ogniwo	3	3	1	TAK
20	Sarnów	2	2	0	
21	Stanin	1	1	0	

22	Stara Gąska	2	2	0	
23	Stara Wróblina	1	1	0	
24	Tuchowicz	2	2	0	
25	Wesołówka	1	1	0	
26	Wnętrzne	3	3	1	TAK
27	Wólka Zastawska	1	1	0	
28	Zagoździe	2	2	0	
29	Zastawie	4	4	1	TAK

Dostępność infrastruktury technicznej będąca jedyną cechą w sferze technicznej objęta analizą 4 wskaźniki jednostkowe, których wartości negatywnie wpływające na życie mieszkańców zostały określone, jako niewystarczające lub ich brak. Stwierdzono stan kryzysowy w 11 sołectwach: **Borowina, Celiny Włociańskie, Gózd, Jeleniec, Kierzków, Kij, Kopina, Niedźwiadka, Ogniwo, Wnętrzne i Zastawie.**

5. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI

5.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Stanin zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch odrębnych analiz: jakościowej i wskaźnikowej.

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i w niniejszym dokumencie przyjęła formę powyższej szczegółowej diagnozy, zawierającej charakterystykę pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Kluczowymi dla opracowania diagnozy było 11 dokumentów źródłowych, programów i planów gminnych, w szczególności Strategia Rozwoju Gminy Stanin na lata 2007 - 2020 oraz strategia rozwoju gminy do 2030 roku zawarta w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Łukowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020 – 2030. W diagnozie uwzględnione zostały problemy w nich zidentyfikowane a następnie przeanalizowane w skali jednostek analitycznych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych było przeprowadzenie **wielokryterialnej analizy wskaźnikowej**, obejmującej obszar całej gminy w podziale na wyznaczone jednostki analityczne, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników zagregowanych do cech w odniesieniu do tych obszarów i porównanie ich do średniej wartości danego wskaźnika dla całej gminy.

W pierwszym kroku określono zestaw wskaźników (jednostkowych i syntetycznych) we wszystkich analizowanych sferach, w szczególności dla sfery społecznej. Wskaźniki zostały dobrane w sposób możliwie najbardziej szczegółowy w tym dla opisanie problemów społecznych zidentyfikowanych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stanin na lata 2021 – 2030*.

Następnie, po wybraniu zestawu wskaźników, pozyskano dane liczbowe (wymiaru statystyczne), dotyczące poszczególnych jednostek analitycznych, a także całej gminy. Dane zostały pozyskane zarówno z Urzędu Gminy, jak instytucji zewnętrznych. Na ich podstawie obliczone zostały wskaźniki w przeliczeniu co do zasady na 100 statystycznych mieszkańców obrazujące problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, infrastrukturalne i przestrzenne, a następnie wynik został porównany ze wskaźnikiem prezentującym średnią sytuację w całej gminie.

Kolejnym krokiem było wyznaczenie stanu kryzysowego w każdej ze sfer, jeżeli ilość wskaźników niekorzystnych w poszczególnych jednostkach analitycznych przekraczała połowę ich liczby, z wyjątkiem sfery środowiskowej co omówiono w pkt. 4.3.

Zgodnie z wymogami ustawowymi, pozwoliło to na wyznaczenie **obszarów zdegradowanych** na których zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego w sferze społecznej, na którą nawarstwia się największa liczba sytuacji kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych 4 sfer. W przypadku gdy w co najmniej dwóch jednostkach analitycznych kryzysowi w sferze społecznej towarzyszy równa liczba negatywnych zjawisk w pozostałych sferach dla uszeregowania jednostek posłużono się kryterium największej liczby występujących w jednostce niekorzystnych wskaźników syntetycznych, przy braku rozstrzygnięcia - w drugiej kolejności, największą liczbą występujących w jednostce niekorzystnych wskaźników jednostkowych.

Jednostki analityczne – sołectwa wchodzące określone jako obszar zdegradowany, zostały uznane za **obszar rewitalizacji (podobszary)**, przy czym, z uwagi na wymóg koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych jednostek **nie mogła przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców**.

5.2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

Na obszarze gminy Stanin **obszar zdegradowany** obejmuje **5 jednostek analitycznych – sołectwa**.

W pierwszej kolejności sytuacja kryzysowa występuje w sołectwie **Jeleniec** zdiagnozowana łącznie w **4 sferach** (społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej).

W drugiej kolejności w **3 sferach** w sołectwach: **Borowina** (społecznej, przestrzenno – funkcjonalna, techniczna) i **Ogniwo** (społecznej, gospodarczej, technicznej) jednak uszeregowanej ze względu na mniejszą liczbę występujących wskaźników jednostkowych, zgodnie z wyżej opisana metodologią. W trzeciej w sołectwach: **Jonnik** i **Nowy Stanin** w **2 sferach** (odpowiednio społecznej i gospodarczej oraz społecznej i przestrzenno – funkcjonalnej). Następnie uszeregowano jednostki wg. powyższych kryteriów i według przyjętej metodologii (Tabela 22).

Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Lp.	Sołectwo	Sfera Społeczna	Sfera Gospodarcza	Sfera Środowiskowa	Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna	Sfera Techniczna	OBSZAR ZDEGRADOWANY	Liczba niekorzystnych wskaźników syntetycznych	Liczba niekorzystnych wskaźników jednostkowych
		STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY			
1	Jeleniec	TAK	TAK	TAK		TAK	TAK	6	17
2	Borowina	TAK			TAK	TAK	TAK	5	15
3	Ogniwo	TAK	TAK			TAK	TAK	5	13
4	Jonnik	TAK	TAK				TAK	4	13
5	Nowy Stanin	TAK			TAK		TAK	4	13
6	Gózd			TAK	TAK	TAK		3	11
7	Kij				TAK	TAK		4	11
8	Sarnów			TAK	TAK			3	12
9	Zastawie			TAK		TAK		3	11
10	Celiny Włościańskie				TAK	TAK		3	10
11	Stara Gąska		TAK		TAK			3	10
12	Wólka Zastawska		TAK	TAK				3	10
13	Kierzków		TAK			TAK		3	9
14	Zagoździe		TAK	TAK				3	8
15	Stara Wróblina				TAK			3	11
16	Aleksandrów				TAK			3	10
17	Wnętrzne					TAK		3	9
18	Lipniak				TAK			2	10
19	Kosuty			TAK				2	8
20	Anonin				TAK			2	7
21	Nowa Wróblina		TAK					2	7
22	Józefów				TAK			1	8
23	Niedźwiadka					TAK		1	8
24	Wesołówka				TAK			1	8
25	Jarczówek							1	7
26	Kopina					TAK		1	7
27	Celiny Szlacheckie				TAK			1	6

28	Stanin							I	6
29	Tuchowicz							I	6

5.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Rozpoznanie problemów występujących i wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Stanin dało podstawy do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i umożliwiło wskazanie terenów najbardziej wymagających wsparcia. Obszar wskazany do rewitalizacji został skonkretyzowany w oparciu o dane ilościowe oraz wskaźniki jakościowe, co umożliwiło uchwycenie powiązań funkcjonalnych obszarów.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji w gminie Stanin został wyznaczony na podstawie pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Zasadniczym założeniem przy delimitacji obszaru zdegradowanego było wskazanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Działania diagnostyczne podsumowujące identyfikację zjawisk kryzysowych na wskazanym obszarze zdegradowanym potwierdziły konieczność szybkiej interwencji oraz działań w celu ich eliminacji lub istotnego ograniczenia.

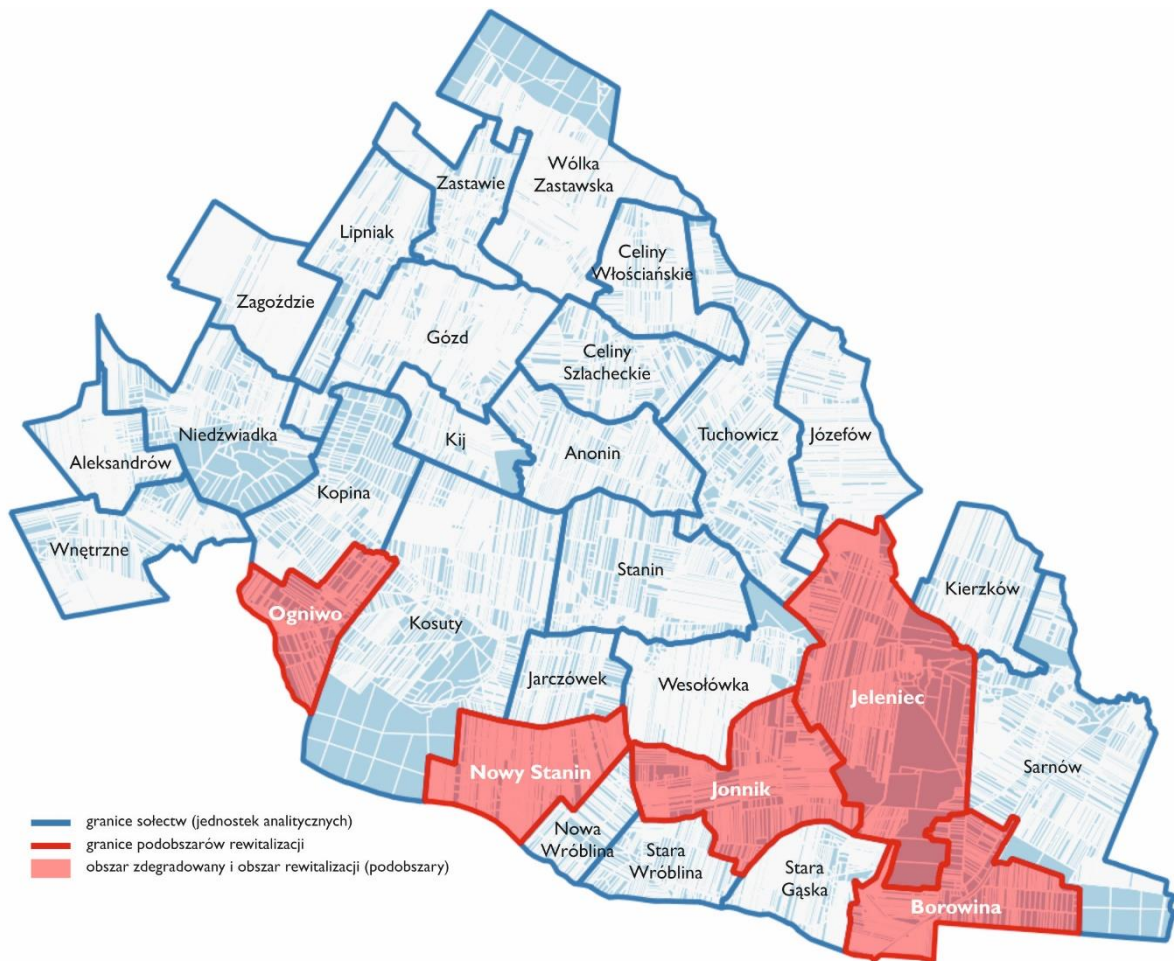
Zgodnie z analizą, na wyznaczonym obszarze zdegradowanym w gminie Stanin mieszka 1250 osób, co stanowi 13,52% ogółu ludności gminy (limit 30%), zaś powierzchnia obszarów zdegradowanych wynosi 3 078,30 ha, co stanowi 19,23% powierzchni gminy (limit 20%). Ze względu na nieprzekroczenie dopuszczalnych ustawowo limitów **cały obszar zdegradowany stanowi obszar rewitalizacji w gminie** (Tabela 23).

W efekcie wyznaczono **obszar rewitalizacji gminy** składający się z podobszarów, który obejmuje 5 jednostek analitycznych – sołectwa: **Jeleniec, Borowina, Ogniwo, Jonnik i Nowy Stanin** (Tabela 23, Rysunek 7).

Tabela 23. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Sołectwo	OBSZAR ZDEGRADOWANY	Liczba mieszkańców			Powierzchnia			OBSZAR REWITALIZACJI
		Liczba [osoby]	Narastająco [osoby]	Narastająco [%]	Liczba [ha]	Narastająco [ha]	Narastająco [%]	
Jeleniec	TAK	467	467	5,05%	1 185,90	1 185,90	7,41%	TAK
Borowina	TAK	153	620	6,70%	512,1	1 698,00	10,61%	TAK
Ogniwo	TAK	171	791	8,55%	311,9	2 009,90	12,56%	TAK
Jonnik	TAK	290	1 081	11,69%	610,1	2 620,00	16,37%	TAK
Nowy Stanin	TAK	169	1 250	13,52%	458,3	3 078,30	19,23%	TAK
Gmina		9 248			16 006,10			

Rysunek 7. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Stanin.

źródło: opracowanie na podstawie mapy zasadniczej Gminy Stanin w skali 1:5000.

5.4. Diagnoza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji

Pomimo stwierdzonych deficytów we wszystkich analizowanych sferach, obszar rewitalizacji – sołectw Motwica i Wygnanka posiada potencjały stanowiące jego przewagi konkurencyjne i umożliwiające wyjście z sytuacji kryzysowej. W wyniku przeprowadzonej w rozdziale 4 Diagnozy, należy do nich zaliczyć:

W sferze społecznej

- Niskie bezrobocie kobiet (Borowina, Jonnik)
- Duża aktywność społeczna (Jeleniec, Jonnik)
- Wysoki poziom zaangażowania w procesy decyzyjne społeczności lokalnych (Borowina, Jeleniec, Nowy Stanin).
- Uczestnictwo w procesach demokratycznych (Borowina, Jeleniec)

W sferze gospodarczej

- Stabilna liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych (Borowina, Nowy Stanin)

W sferze środowiskowej

- Występowanie obszarów dużych obszarów przyrodniczych o potencjale turystycznym i rekreacyjnym (Jeleniec)
- Atrakcyjność turystyczna obszaru

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej

- Dobry stan i dostępność infrastruktury publicznej (Jeleniec, Jonik)
- Potencjał świetlic gminnych jako ośrodków integracji lokalnej (Jeleniec, Jonik, Ogniwio)
- Występowanie obiektów zabytkowych o potencjale rozwojowym (Jeleniec)

W sferze technicznej

- Dobra sieć połączeń drogowych
- Potencjał rozwój energii odnawialnej

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane sołectw gminy Stanin za 2022 roku.....	8
Tabela 2. Wskaźniki analityczne.....	10
Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Stanin w latach 2018-2022.....	12
Tabela 4. Bezrobotni w gminie Stanin na tle województwa i powiatu w latach 2018-2022”.....	13
Tabela 5. Bezrobocie - wskaźnik syntetyczny.....	14
Tabela 6. Problemy społeczne - wskaźnik syntetyczny.....	15
Tabela 7. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Stanin w latach 2018-2022.....	16
Tabela 8. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.....	16
Tabela 9. Aktywność społeczna i uczestnictwo lokalne w 2022 r.....	18
Tabela 10. Frekwencja w wyborach powszechnych w gminie Stanin w latach 2018-2022.....	19
Tabela 11. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.....	20
Tabela 12. Ocena zjawisk negatywnych w sferze społecznej.....	21
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Stanin w latach 2018-2022.....	23
Tabela 14. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.....	24
Tabela 15. Ocena zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej.....	25
Tabela 16. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.....	29
Tabela 17. Ocena zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej.....	30
Tabela 18. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.....	32
Tabela 19. Ocena zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.....	33
Tabela 20. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.....	35
Tabela 21. Ocena zjawisk negatywnych w sferze technicznej.....	36
Tabela 22. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	39
Tabela 23. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	40

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Stanin w województwie lubelskim.....	5
Rysunek 2. Mapa sołectw gminy Stanin.....	7
Rysunek 3. Schemat metodologiczny.....	10
Rysunek 4. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.....	27
Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.....	27
Rysunek 6. Mapa form ochrony przyrody.....	28
Rysunek 7. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Stanin.....	41